

ROMEO A JÚLIA – SCENÁR

Osoby a obsadenie

Romeo	študenti Konzervatória v Bratislave	(Činoherný výstup č.3,6,8,9,10,11,13)
Júlia	študenti Konzervatória v Bratislave	(Činoherný výstup č.4,5,8,9,10,12,13)
Chorus, Knieža, Kapuletová	Marián Prevendarčík	(Činoherný výstup č.1,2,5,11,14)
Dojka, mních Lorenzo	Sáva Popovič	(Činoherný výstup č.5,9,10,12)
Mercutio	Marián Miezga	(Činoherný výstup č.6,11)
Benovolio	Juraj Kemka	(Činoherný výstup č.6,11)
Tybalt	Róbert Jakab	(Činoherný výstup č.7,11)

Zvukový efekt č. 1

Činoherný výstup č.1: Prológ

Prológ

CHORUS Sme v krásnej Verone, kde teraz dvojce vážených rodín, ktoré sa už prv vraždili,
novú chuť má na rozbroje a zas im bude ruky špiniť krv.
I páru milencov však tieto obe krvavé loná dali na svet prísť,
aby ich smutný osud v jednom hrobe pochoval rodičovskú nenávisť.
Hľa, príbeh lásky! Jeho vatru vznieti nenávisť, v ktorej by dve rodiny pokračovali,
nebyť smrti detí. Budeme vám ho hrať dve hodiny.
Trpezlivo sledujte, veď iba my môžeme mu dodať, čo mu chýba!
(*odíde počas hudby*)

Hudba č.1 The Montagues and Capulets (edited version) 03:00 (SUITE No. II)

Moderátorský vstup č. 1:

William Shakespeare a Sergej Prokofjev. Dvaja veľikáni, ktorí spracovali love story, ktorú iste všetci poznáme – najkrajší a najväčší príbeh tragickej lásky – príbeh Romea a Júlie. Pokúsim sa vás, milí priatelia, dnes spoločne so všetkými účinkujúcimi previesť nielen osudom Romea a Júlie, ale aj svetom výnimočného spojenia hudby a slova. Na úvod zaznela legendárna hudba, inšpirovaná týmto príbehom v podaní Symfonického orchestra Slovenského rozhlasu pod dirigentskou taktovkou Antona Popoviča. Poprosím aplauz!

Ako určite viete, divadelnú hru *Romeo and Juliet* napísal William Shakespeare, geniálny anglický dramatik. Námet - nešťastný osud dvoch milencov, ktorí pochádzajú z dvoch navzájom znepriatelených rodín je starý skoro ako ľudstvo samo. Poprvýkrát v známej histórii ho do epickej básne pod názvom *Tragický príbeh o Romeusovi a Juliette* umelecky spracoval taliansky mních Matteo Bandello a po ňom mnohí ďalší. Téma veľkej lásky, ktorej bránia vonkajšie okolnosti vyvrcholila v diele Shakespeara – dodnes patrí do pokladnice svetovej literatúry, o čom sa verím presvedčíme aj dnes.

Premiéra hry *Romeo and Juliet* sa odohrala pred 420 rokmi - v roku 1595.

Podľa divadelnej hry Williama Shakespearea skomponoval vynikajúci ruský hudobný skladateľ Sergej Prokofiev rovnomenný balet. Hudbu k baletu *Romeo a Júlia* začal písať zhruba okolo roku 1935.

Zaujímavosťou je, že premiéra nebola v Rusku, akoby sa bolo očakávalo, ale vo vtedajšom Československu, konkrétne v Brne. Prečo? Nuž preto, lebo Prokofiev a autori libreta, s ktorými balet pripravoval sa dostali do problému s vedením Petrohradského divadla, nakoľko obrátili príbeh Romea a Júlie na - happyend. Ak prišlo na otázku “prečo” – svoje rozhodnutie zdôvodňovali tým, že postavy, ktoré skonajú, by len veľmi ťažko v záverečnej scéne mohli tancovať.

Presuňme sa teraz o pár storočí do roku 1595 – ku dňu premiéry Romea a Júlie.

William Shakespeare pôsobil v ére renesancie za vlády výnimočnej anglickej panovníčky – kráľovnej Alžbety, ktorá bola veľkou podporovateľkou umenia a sama divadelné predstavenia hojne navštevovala. Podľa tejto panovníčky sa nazýva divadlo tohto obdobia – alžbetínske.

V divadle sa stretávali všetky vrstvy spoločnosti – aristokracia, mešťania, chudoba a spoločne prežívali intenzívne zážitky z divadelných hier.

Slávne londýnske divadlo *The Globe* bolo typické svojim oválnym tvarom (ako zemeguľa – The Globe), diváci sedeli aj po bokoch nad javiskom, šľachta dokonca sedela na javisku priamo. Predstavenia boli veľmi živé, publikum komentovalo výstupy a nahlas vyjadrovalo svoje emócie, ktoré v nich hra vyvolávala. Zaujímavosťou je, že herecké postavy – ženské i mužské mohli stvárňovať iba muži. Muži teda hrali všetky matky, dojky, panny, mladuchy i stareny.

Sme v roku 1600, predstavme si malebné talianske mestečko Verona, v ktorom žijú dva priami na život a na smrť znepriatelené rody: Montekovci a Kapuletovci. Ich nepriateľstvo je veľmi intenzívne, využívajú každú príležitosť na to, aby „reprezentantov“ znepriateľenej strany nejakým spôsobom podpichli alebo urazili. Akékoľvek stretnutie týchto dvoch táborov spôsobuje šarvátky a ruvačky na verejnosti, ktoré sa nezaobídu bez škôd a zranení miestneho obyvateľstva. Keďže ide vlastne už o verejný záujem, do situácie rázne vstupuje The Duke – Vojvoda, alebo Knieža – dnes by sme povedali primátor mesta. Čujme jeho rozkaz!

Hudba č.2 The Duke's order 1:20 (SUITE No. II)

Činoherný výstup č. 2: Rozkaz vojvodu

KNIEŽA Vy rebelanti, nepriatelia mieru, čo poškvŕňujú príbuzenské meče, počujete ma? Dost'! Ste divá zver, že musíte hasiť besný smäd krvou, čo strieka z vašich vlastných žíl? Montek a Capulet! Už trikrát ste len kvôli bezvýznamnej zádrapke narušili mier našich ulíc bitkou. Ctihodní Verončania museli odložiť svoju dôstojnosť a vziať zas do starých rúk zbrane, lebo je stále mladá vaša nenávisť. Ak sa to zopakuje ešte raz, budete za to platiť životmi.

Zvukový efekt č. 2

Moderátorský vstup č. 2

U Montekovcov je jedna z najpopulárnejších postáv Romeo, mladík vo veku 17-18 rokov. Nepúšťa sa do vybavovania rodových účtov, má svoj svet, svoje sny a túžby mladého muža. Často sa zamilováva a následne odmilováva, pretože napokon ho - po bližšom spoznaní - žiadna z miestnych dievčat natoľko nezaujme. Prokofiev v hudbe stvárňuje mladého Romea ako sympatického mládenca, ktorý má krásny duševný život.

Hudba č.3 Romeo at the Fountain 02:00 (SUITE No. I)

Moderátorský vstup č. 3:

Na scénu prichádza mladučká a krásna Júlia. Sergej Prokofiev vykresľuje Júliu v hudbe ako veselé a živé dievča, ktoré majú vo Verone veľmi radi.

Hudba č.4 The Young Juliet 04:00 (SUITE No. I)

Moderátorský vstup č. 4:

Zavítajme teraz ku Kapuletovcom a staňme sa svedkami rozhovoru medzi Júliou, jej matkou a Dojkou. Pani Kapuletová bola pre Júliu najmä autoritou, ktorá určovala jej život. Ale najbližšou osobou bola jej Dojka. Dojka bola v štruktúre rodiny postavou, ktorú dnes nepoznáme, pretože nás odkojili a vychovali naše vlastné mamy a vytvorili si tak s nami blízky citový vzťah. Dojka bola v podstate Júliinou mamou a kamarátkou súčasne.

Činoherný výstup č. 3: Júlia, matka, dojka

(Vystúpia Pani Capuletová a Dojka)

PANI CAPULETOVÁ Dcérenka, kde si? Dojka, zavolaj ju.

DOJKA Prisahám na tú blanu, čo už nemám, že som ju volala. Hej, ovečka, chrobáček, kde si? Bohvie. Júlia!

(vystúpi Júlia)

JÚLIA Volá ma niekto?

DOJKA Mamulienka.

JÚLIA Tu som. Mamička, čo si želáte?

PANI CAPULETOVÁ Dojka, ty najlepšie vieš, že nám Júlia už vyrástla.

DOJKA A či nie, viem to na minútu presne.

PANI CAPULETOVÁ Bude mať štrnásť rokov.

DOJKA O štrnásť zubov sa stavím, aj keď mám len štyri, že je to svätá pravda.
V auguste už bude Julka mať štrnásť.
Boh mi svedkom nikdy som nedojčila krajšie dieťa a nemám väčšie želanie,
len dožiť sa jej svadby.

PANI CAPULETOVÁ Kvôli tej som sem prišla. Čo ty na to, Júlia, keby sme ťa vydali?

JÚLIA Taká česť sa mi ani neprisnila.

DOJKA Že vraj česť! Kde si sa len nacicala múdrosti? Kto ťa dojčil okrem mňa?

PANI CAPULETOVÁ No zamysli sa nad tým teraz. Z mladších od teba, z urodzených
Verončaniek, sú dávno matky. I ja som ťa mala nie staršia, než si teraz ty – a ty si
ešte vždy panna. Ale skrátim to: mladý gróf Paris ťa chce za ženu.

DOJKA To je muž, slečna. Slečna, je to fešák. Muž ako obrázok. Chlap ako z vosku.

PANI CAPULETOVÁ Nekvitne vo Verone krajší kvet.

DOJKA Veru kvet. Namojdušu, pekný kvietok.

PANI CAPULETOVÁ
Príde dnes na ples a môžeš si prečítať ako knihu jeho tvár. Neboj sa!
Vezmeš si ho a získaš všetko, čo má navyše on. Čo stratíš, bude doma.

DOJKA Nič nestratí. Len pod ním priberie.

PANI CAPULETOVÁ Chceš, Júlia, stáť pred oltárom s ním?

JÚLIA Až uvidím ho, potom uvidím. No moje oči iste budú hľadiť vám vyhovieť –
a dobre budú hľadiť.

Moderátorský vstup č. 5:

Výzva od vlastnej matky na sobáš v 14tich rokoch vzbudzuje prinajmenšom údiv (- keď si predstavím, štrnásťročného človeka ako zakladá rodinu, behá mi mráz po chrbte). Musíme si však uvedomiť, že sa nachádzame na prelome 16. a 17. storočia, v tejto ére žili ľudia úplne iným

spôsobom. Život každého jednotlivca bol v ohrození chorôb, existenčnej neistoty, nejestvovali civilizačné vymoženosti vedy a techniky z modernej doby. Vek, ktorého sa ľudia dožívali bol podstatne nižší ako v súčasnosti, na citovej a rozumovej úrovni boli nútení skôr vstúpiť do dospelosti.

V šľachtických rodinách bolo bežné, že životných partnerov vyberali rodičia svojim deťom najmä podľa spoločenského postavenia a majetku.

Hlava rodiny Kapuletovcov pozýva svoju rozvetvenú rodinu a priateľov na ples. Plesy boli najpopulárnejšími formami vtedajšej zábavy, boli príležitosťou pre tanec, kultúrne vyžitie, spoločenský kontakt ako aj - hľadanie partnerov. Pre plesy toho obdobia bolo tiež charakteristické, že hostia ich navštevovali v maskách, v prevlekoch.

Romeo z rodu Montekovcov a jeho partička rozpustilých priateľov sú prestrojení, aby sa - hoc nepozvaní - vmiesili do plesovej spoločnosti. Romeo však zdá sa nemá práve náladu.

Činoherný výstup č. 4: Romeo, Mercutio, Benvolio

(vystúpia Romeo, Mercutio, Benvolio...)

ROMEO Povieme najprv zopár zdvorilých slov, alebo vtrhneme tam bez rečí?

BENVOLIO Bez rečí. Krasorečnenie už vyšlo z módy. A komu by sa chcelo vysúkať z pamäti prejav? Ani so šepkárom. Zavírajú do nás očami? Zavírame sa v tanci a sme preč.

MERCUTIO Romeo, budeš tancovať aj ty?

ROMEO Nie, uver! Vás tam nesú trepotavé duše – no ja mám dušu z olova.

BENVOLIO Podme už zaklopať – a keď nás vpustia, dáme sa všetci naraz do tanca.

ROMEO Daj mi fakľu! Nie som blázon, robiť s vami tie nezmyselné pohyby.

MERCUTIO V tme pod lampou sa krčia zbabelci.

Nebud' kyslý samotár – myslí aj ty so mnou! Mysli!

ROMEO A myslí dobre ten, kto mieri s chvatom na nezmyselný ples?

MERCUTIO Čo je zlé na tom?

ROMEO Snívalo sa mi dnes...

MERCUTIO Mne takisto.

ROMEO Tebe čo?

MERCUTIO Že sny klamú farbisto.

ROMEO Sen klame aj, že klame. Sen je pravda.

MERCUTIO (Kráľovná Mab ťa navštívila azda? Mab – babicuľa víl. Taká maličká,
po nosoch spáčov jazdí so sprievodom škriatkov, čo nezazrieme ľudským okom.
Noc čo noc sa preváža po všetkých spiacich hlavách,
milencom hneď sa prisní veľká láska, sluhovia námesačne sa klaňajú,
sudcovia v spánku berú úplatky, motýle bozkov spia na perách dám.
Mab je tá mora, čo prilíha panny a mangľuje ich, aby boli včas pripravené
na mužské prilíhanie. To ona...)

ROMEO To stačí, Mercutio! Už táraš.

MERCUTIO Iste, vravím predsa o snoch.
Čo sú sny, nič. Sú to len predstavy,
strácajúce sa rýchlejšie než vzduch, nestálejšie než vietor,
ktorý dvorí ľadovým kryhám na severnom mori.

BENVOLIO Tvoj vietor tuším nám už odletel aj s večerou. Prídeme tam neskoro.

ROMEO Mám strach, že privčas. Znepokojuje ma voľačo, čo je ešte vo hviezdach –
akoby som tušil trpký koniec tých nočných radovánok.
Predčasnú smrť ako trest za premrhaný život, čo trepotal sa márne v mojej hrudi.
Ale nech ten, čo stvoril ma, aj duje do mojich plachiet – poďme na to, chlapci!

BENVOLIO Kto zabubnuje?

Moderátorský vstup č. 6:

Ako sme si v predošlom výstupe všimli, matka na Júliu apelovala, aby nezostala na ocot a vydala sa. Upriamila pozornosť Júlie na veronského šlachtica menom Paris, Júlia sa teda rozhodla, že si ho na najbližšom plese bude viac všímať. To však ešte netušila ako osud zamieša karty jej života.

Ples a jeho veľkolepú, farbistú atmosféru uviedol do hudobnej podoby Sergej Prokofiev v časti, ktorá sa nazýva Menuet. Bol to populárny dobový tanec na tri doby podobne ako v súčasnosti valčík. Menuet.

Hudba č.5 Minuet 03:00 (SUITE No. I)

Moderátorský vstup č. 7:

Romeo a jeho priatelia sú v prestrojení na plese znepriateleného rodu. Ak by ich tam niekto z Kapuletovcov objavil, tak by sa ocitli v probléme. A akože ich aj objavil – bratranec Júlie menom Tybalt, sebavedomý, prudký až arogantný mladý muž, skvelý šermiar. V tom čase bola znalosť šermiarskeho umenia samozrejmosťou a často aj podmienkou na prežitie. Tybalt na votrelcov upozorní svojho strýka Kapuleta a žiada ho, aby ich z plesu vyhodil, chcel totiž získať dôvod k vyzvaniu na súboj, ten však vyhlási, že pokiaľ sa Romeo aj so svojimi priateľmi správa na večierku slušne, nebude zasahovať. Tybalt takto stratí príležitosť na konflikt, čo ho patrične rozhorčí.

Činoherný výstup č. 5: Tybalt

(vystúpi Tybalt)

TYBALT Bezočivec! Pod škeriacou sa maskou sa k nám votrel – na posmech mu je náš dôstojný dom. Pre česť a vážnosť našej rodiny ho zabijem a budem nevinný. Veď je to strýko, hanba!

Ovládať sa mám, keď ma všetko hnevá? Od zlosti potrhať mi ide črevá.
Dobre – dnes rozkážem si: mlč! No zapamätá si to moja žľč.

Moderátorský vstup č. 8:

Napajedený Tybalt si odchádza schladiť hlavu. Okrem tejto nepríjemnosti sa však na plese sa udeje čosi oveľa závažnejšie...

Činoherný výstup č. 6: Prvé stretnutie Romea a Júlie

ROMEO Kto je tá krásavica vedľa toho rytiera? Ach, ona učí planúť všetky sviece! Pri nej sa menia všetky všetky krásavice na čierne vrany vôkol holubice. Lúbil som už? Dnes v noci prvýkrát hovorím pravej kráse “mám ťa rád”!

...

ROMEO Hoci aj nežne chytám tvoju dlaň, môj dotyk môže sviatosť znesvätiť.
Pútnici mojich pier sa pýria zaň a hriešny dotyk bozkom túžia zmyť.

JÚLIA Krivdíte, pútnik, svojim dotykom! Váš dotyk nebol hriešny ani zlý.
Svätica rozumie si s pútnikom, čo bozkom sa jej k ruke pomodlí.

ROMEO Svätica, pútnik – to je štvoro pier.

JÚLIA A obaja sa nimi modliť chcú.

ROMEO Keď nezopnú sa, ako nájdú mier? Povedz im čosi, nech už nerepcú!

JÚLIA Svätica najviac mlčky povie vraj.

ROMEO Tak mlč – a raj tých svojich úst mi daj!

(Pobozká ju)

Tým bozkom nech je zažehnaný hriech.

JÚLIA Hriech z vašich úst je teraz na mojich.

ROMEO Máš cudzí hriech? Hneď prikáž ústam, nech vrátia ho späť!

(Pobozká ju)

JÚLIA Váš bozk je ako z kníh.

DOJKA Mamička vás chce na slovíčko, slečna.

ROMEO Mamička?

DOJKA Veru, má aj mamičku. Jej mamička je pani tohto domu.

JÚLIA Dojka, a kto je tamten mládenec?

DOJKA Romeo to bol. Montek. Jediný syn vášho najväčšieho nepriateľa.

JÚLIA Ako má blízko láska k nenávisti, raz neskoro, raz privčas človek zistí.

Zaskvela si sa veru, láska skvelá! Milujem najväčšieho nepriateľa.

Moderátorský vstup č. 9:

Na plese dochádza pre náš príbeh ku kľúčovému zlomu. Romeo sa stretáva s Júliou. Od tohto momentu je Romeo Júliou priam posadnutý a po plese ju sleduje, aby mohol aspoň raz zočiť ako

sa mihne v okne alebo na balkóne. Vniká do záhrady Kapuletovského domu, je v napätí nielen z prežívania citov lásky na prvý pohľad. Romeo sa tajne ocitol na pozemku svojho nepriateľa a v prípade odhalenia mu hrozí smrť. V tomto dramatickom momente sa spečatil osud Romea a Júlie. Ich vzájomné okúzlenie je silnejšie ako akékoľvek prekážky.

Činoherný výstup č. 7 Balkónová scéna, Romeo, Júlia, Dojka

JÚLIA Romeo! Prečo si len Romeo? Zapri si otca, zbav sa svojho mena
a odprisahaj, že si môj, a ja nebudem viacej Capuletová.

ROMEO Mám iba počúvať, či sa aj ozvať?

JÚLIA Len tvoje meno je mi nepriateľom. Montek! No súvisí to aj s tvojím telom?
Nie je to ruka, noha, rameno ani tvár. Tak čo? Nejde o meno, volaj sa inak!
Prečo Romeo? Je ruža ružou? Nech sa inak volá – čo zmení sa? Zas voňavá by
bola. Romeo nemusí byť Romeom, a čo v ňom hľadám, aj tak nájdem v ňom.
Ach, zahod' meno, Romeo! To k tebe nepatrí! Mňa si zober! Patrím k tebe už len
ja!

ROMEO Zoberiem ťa za slovo. Volaj ma „láska“ – a som prekrstený.
Odteraz nevolám sa Romeo.

JÚLIA Kto si ty, skrytý v plášti noci, čo si mi skočil do reči?

ROMEO Som bez mena a neviem, ako sa ti predstaviť. Svätica!
Ak ťa nenávidieť vidím to moje meno – tiež ho nenávidím.
Daj mi ho napísané – roztrhám ho.

JÚLIA Z tvojich úst do uší len málo sa mi donieslo slov – no tvoj hlas mi je známy.
Romeo Montek! Pravda si to ty?

ROMEO Nie som nič, čo ti nejde do nôty.

JÚLIA Vrav, kde si sa tu vzal? A prečo, načo? Záhradný múr – ten preliezť nie je hračka.
Ak si to ozaj ty – keď ťa tu moji príbuzní chytia, bude s tebou amen.

ROMEO Ten múr som preletel na krídlach lásky, pre moju lásku každý múr je nízky.
Láska, tá dokáže aj nemožné – a tvoji príbuzní ma nedostanú.

JÚLIA Keď ťa tu uvidia, ťa zabijú.

ROMEO Nebezpečnejšie ako dvadsať mečov sú tvoje oči.

Keď však na mňa milo pozrú – aj meče cúvnu pred ich silou.

JÚLIA Dobre, že na tvári mám masku noci. Nevídiš, že ma zalial rumenec.

ROMEO Prisahám ti pri lune na nebi, čo trúsi striebro na vrchole stromov...

JÚLIA Pri lune neprisahaj. Nie je stála. Ustavične sa mení.

Tvoja láska – tá mala by byť hádam stálejšia.

ROMEO Nuž, pri pravej láske...

JÚLIA Tento puk lásky možno doružova rozkvitne raz, keď stretneme sa znova.

Dobrá noc, láska – pokoj nočnej tíše nech do spánku nám srdcia ukolíše.

ROMEO Spať s pocitom, že nezískal som v noci...

JÚLIA A čo viac chcel si získať? Aký pocit?

ROMEO Za svoj sľub lásky chcel som získať tvoj.

JÚLIA Dala som ti ho skôr než si oň žiadal. Volajú ma už. Maj sa, Romeo!

(Dojka volá za scénou)

Hneď, dojka!

ROMEO Ach, požehnaná noc! Mám iba strach, že je to všetko sen až príliš krásny, aby to mohla byť skutočnosť.

JÚLIA Tri slová ešte na rozlúčku, milý. Máš so mnou ozaj čestné úmysly?

Chceš si ma vziať? Nuž, daj mi zajtra správu po niekom, koho pošlem za tebou, kedy a kde sa zosobášime. Zložím ti k nohám celé svoje šťastie a pôjdem s tebou aj na koniec sveta.

DOJKA *(za scénou)* Slečna!

JÚLIA Idem! – Ak sa však iba zahrávaš, potom ťa prosím –

DOJKA *(za scénou)* Slečna!

JÚLIA Bežím! – Choď a zanechaj ma môjmu zármutku! Zajtra ti pošlem odkaz.

ROMEO Buď si istá!

JÚLIA Tisíc ráz dobrú noc.

(odíde)

ROMEO Snom na očiach a mierom v tvojej hrudi byť do rána - som najšťastnejší z ľudí.

Hudba č.6 Romeo and Juliet (balcony scene) 08:00 (SUITE No. I)

Predstavenie symfonického orchestra - dialóg moderátora s dirigentom.

Moderátorský vstup č. 10:

Romeo a Júlia pochopia, že sú jeden pre druhého súdení. Jediné riešenie vidia v tom, že sa zosobášia napriek tomu, že patria k znepriateleným rodom. Júlia požiada spriaznenú osobu, pátra Lorenza, aby ich tajne zosobášil. Lorenzo žije ako mních v ústraní, má za sebou veľké životné skúsenosti a všetko dobre chápe. Páter Lorenzo vychádza z predpokladu, že práve sobáš zástupcov znepriatelených rodov by mohol vyriešiť dlhotrvajúce spory. Znepriatelené rody by sa takto dostali do pozície, že sa stanú vlastne príbuznými (- aj keď vlastne proti svojej vôli). V hudbe Sergeja Prokofjeva venovanej pátrovi Lorenzovi zaznieva nádej, ktorá môže priniesť zmierenie.

Hudba č.7 Friar Laurence 03:00 (SUITE No. II)

Činoherný výstup č. 8: Romeo, Júlia, Páter Lorenzo

(vystúpia Mních Lorenzo, Romeo)

LORENZO Nech zapáči sa táto svadba nebu, aby nás po nej nenavštívil žiaľ.

ROMEO Amen. A môže aj najväčší žiaľ smelo prísť – nezmenší moju radosť, že som smel prežiť túto chvíľu s ňou. Ty spojíš naše ruky svätým slovom, a potom nech si robí smrť, čo vie. Keď ona bude moja – mal som všetko.

LORENZO *(vstúpi Júlia a nedočkavo objíma Romea)*

Už ide. Vznáša sa tak ľahučko, že neobrusuje ani tieňom zem.

Milenci, tí si môžu sadnúť aj na babie leto, ktorým vietor zmieta.

Ach, aká ľahká je tá márnosť sveta!

JÚLIA Smiem? Dobrý večer, otec spovedník.

LORENZO Romeo ti dá odpoveď aj za mňa.

JÚLIA Dal mi ich priveľa. Pár musím vrátiť.

ROMEO Júlia, ak aj tebe preteká rovnakým šťastím srdce, potom skús ho premeniť na slová a vydýchni do povetria tú neskutočnú hudbu – tú radosť, ktorá stretla mňa aj teba!

JÚLIA Netreba slov, kde mlčí pravá láska. Je, lebo je. Nie preto, že sa hlása.

Ten, kto vie zrátať to, čo má, je bedár.

Vo mne sa zhromaždilo toľko lásky, že za dva životy ju nezrátam.

LORENZO Tak poďte – vidím, že to ponáhľa. Nerobte ešte z dvoch tiel jedno, pokým nedala na to svätá cirkev pokyn.

(odídu)

Moderátorský vstup č. 11:

Všetko vyzerá tak, že šťastie našim zaľúbencom praje. Avšak - iba zdanlivo.

Romeovi priatelia, Merkucio s Venturiom, sú v uliciach Verony a natrafia na Tybaltu. Merkucio má talent odhadnúť slabé miesta človeka a vtipným spôsobom ich dokáže odhaliť. Tybalt bol vždy dobrou obeťou jeho vtipkov pre svoje takpovediac vypuklé ego a prehnanú hrdosť.

Vtipkovanie však rýchlo prerastá do roztržky, v ktorej sa budú tasiť kordy. Do takto rozohratej situácie prichádza Romeo, už ako manžel Júlie - o čom však nikto nevie - a usiluje sa vznikajúci konflikt urovnať.

Činoherný výstup č. 9: Merkuciova smrť – Merkucio, Benvolio, Tybalt, Romeo, Knieža

(vystúpia Mercutio, Benvolio)

BENVOLIO Prosím ťa, Mercutio, zmiznime! Deň ako pec – a Capuletovec za každým rohom. Vyhnime sa bitke. V horúcich dňoch krv bláznov prekypí.

MERCUTIO Si presne ako ten chlapík, čo prišiel do krčmy a hodil na stôl kord, vrazil: „Dá Boh, nebudem ťa dnes potrebovať.“ Po druhom poháriku však už bola jeho ruka na pošve, a tasil by aj na krčmára, keby sa pošva dala vytasiť.

BENVOLIO Ja, že som taký?

MERCUTIO Len sa netvár. Máš horúcu hlavu ako každý Talian.

BENVOLIO Keby som mal dve dengľavé ruky ako ty, nedal by nikto za môj život ani groš.

(vystúpia Tybalt, Petruchio ...)

BENVOLIO Capuletovci, kurníkšopa!

MERCUTIO Pre mňa za mňa aj holubník. Kašlem na nich!

TYBALT Dobrý deň, páni. Jedného z vás potrebujem na slovíčko.

MERCUTIO Len na slovíčko? A len jedného? A čo tak aj na jedno bodnutie?

TYBALT Nijaký problem, pane. Dúfam, že mi na bodnutie dáte príležitosť.

MERCUTIO A nenašli by ste si príležitosť, aj keby ste nijakú nedostali, pane?

TYBALT Mercutio, mám taký dojem, že hráš s Romeom

MERCUTIO Hráť? Vidiš hádam v mojich rukách husle? Našťastie mám však pri sebe svoj sláčik, nuž aspoň ten ti zahrá do tanca. Tak tancuj, Tybalt, tancuj, vykrúcaj!

(vystúpi Romeo)

TYBALT Mier pane, tamto prichádza môj muž.

MERCUTIO Váš muž? Ved' nie je vašim lokajom.

TYBALT Romeo, dovoľ aby som ti vyznal lásku – si obyčajný darebák.

ROMEO Zato ja, Tybalt, ťa mám ozaj rád – a preto zľahčím tvoju urážku a objímam ťa. Nie som darebák. Zbohom. A dúfam, že ma spoznáš lepšie.

TYBALT Zasran! To, že si ty urazil mňa, tak ľahko nezľahčíš. Vráť sa a tas!

ROMEO Mýliš sa. Nikdy som ťa neurazil. Mám ťa viac rád, než tušíš, pretože netušíš ešte dôvod mojej lásky. Ja, milý Capulet, si tvoje meno vážim viac ako svoje.

MERCUTIO Nepodkladaj sa mu! Ved' je to hanba. Tybalt, tak lacno to dnes nevyhráš!

(tasí)

TYBALT Som pripravený.

(tasí)

ROMEO Nie, milý Mercutio! Kord do pošvy!

MERCUTIO Poďme pane, som zvedavý na vaše pasado.

(šermujú)

ROMEO Tas, Benvolio! Vyraz im z rúk zbrane!

Prestaňte, páni! Hanbite sa! Tybalt! Mercutio! Náš vládár zakázal rozbroje vo veronských uliciach. Nie, Tybalt! No tak, milý Mercutio!

(Tybalt bodne Mercutia popod Romeovu ruku, Tybalt utečie)

MERCUTIO Schyťal som to. Čert zobral vaše rody! Som hotový. A on mi ušiel živý?

BENVOLIO Zranil ťa?

MERCUTIO Len škrabol. Ale na funus to stačí.

ROMEO Drž sa. Tá rana nie je hlboká.

MERCUTIO Taká hlboká ako studňa nie je, ani taká široká ako kostolná brána. Ale stačí. Pre mňa je tak akurát. Na tomto svete končím, účet, prosím.

Dopekla, musel si sa medzi nás miešať? Bodol ma popod tvoju ruku.

ROMEO Myslel som to dobre.

MERCUTIO Pomôž mi, Benvolio, niekam dnu, kým neomdliem.

Čert zobral vaše rody!

(odídu)

ROMEO Smrteľne zranený. Ten skvelý chlapík. Príbuzný kniežaťa. Môj kamarát.
A kvôli mne. To mňa urazil Tybalt, hoci sa pred polhodinou stal aj mojím
bratrancom. Sladká Júlia, tvoj pôvab urobil zo mňa zbabelca.
Môj meč od tvojej krásy celkom otupel.

(vystúpi Benvolio)

BENVOLIO Mercutio je mŕtvy, Romeo.

Dobre sa svetu vysmiala tá jeho statočná duša – letí k nebesám.

ROMEO Čierny deň. Ale nie ten posledný. Čo zasial, zožnú ďalšie čierne dni.

(vystúpi Tybalt)

BENVOLIO Zúrivec Tybalt vracia sa sem zasa!

ROMEO Ten vrah je nažive a nadúva sa, že zabil Mercutia? Doneba so súcitom!
Mercutiova duša nad nami krúži a čaká, kto ju vyprevadí. Pôjde s ňou duša
jedného z nás dvoch.

TYBALT Sprevádzať si ho, zasran, tu – tak aj tam si ho sprevádzať!

ROMEO To určí kord!

(šermujú, Tybalt padá)

BENVOLIO Preč, Romeo!

Tybalt je mŕtvy, blížia sa sem ľudia. Knieža ťa pošle na smrť, keď ťa chytia.

Ak to chceš, trč si tu a neuteč!

ROMEO Vysmieva sa mi osud.

BENVOLIO Rýchlo preč!

(Odíde)

(vystúpi knieža)

KNIEŽA Romeo zabil Mercutiovhovraha. U nás taká pomsta sa trestá – vyhnanstvo ho
čaká. Prestane vaša zloba trúfalá, ktorá aj moju krv dnes preliala. Keď budete aj vy
tou mojou stratou trpieť – a trestom šancu vám dám na to a budem slepý k vašim

krokodílím slzám a k prosbám ucho nenachýlim. Romeo musí odísť bezodkladne – posledná hodina mu inak padne. Kto by jednu vraždu omilostil – ten omilostil každú.

Hudba č.8 Death of Tybalt 04:30 (SUITE No. I)

Moderátorský vstup č. 12:

Po smrti Merkucia a Tybalt sa spúšťa rýchly sled udalostí. Júlia svojmu utajenému manželovi Romeovi odpúšťa nešťastné zabitie brata, jej rodina však nie. Knieža Romea verejne odsúdi na trest vyhnanstva.

Skormútenú Júliu chcú rodičia nasilu vydať za Parisa, mladého veronského šľachtica. Júlia v čistom zúfalstve vyhľadá pátra Lorenza a spolu vymyslia riskantný plán.

Činoherný výstup č. 10: Júlia, páter Lorenzo

JÚLIA Nepovieš mi otče, ako sa mám tomu vyhnúť? Ak si tým nevie rady tvoja múdrosť, odobri aspoň moje rozhodnutie a poradím si sama – touto dýkou.

LORENZO Dost', dcéra. Bola by tu jedna možnosť - zúfalá, ale o nič zúfalejšia než to, čomu sa pokúšame predísť.

JÚLIA Než vziať si Parisa, to radšej skočím z najvyššej veže! Môžem si ľahnúť na najbližšie máry a s mŕtvolou sa vyspať pod rubášom.

LORENZO Bež teda domov, tvár sa veselo a nedomietaj svadbu. Zajtra večer – zajtra je streda – si choď ľahnúť sama. Dojku čo najskôr vystrč za dvere. V posteli potom otvor fľaštičku a do dna vypi túto tekutinu. Pocítiš ospalosť a v žilách sa ti rozleje chlad. Keď ráno príde ženích, aby ťa odviezol do chrámu - ťa nájde mŕtvu. Pošlem posla do Mantovy – Romeo prečíta si všetko v liste.

JÚLIA Ach, z lásky k nemu dokážem to iste. Zbohom, páter Lorenzo!

Moderátorský vstup č. 13:

Páter Lorenzo správne predvída, že Júliu pochovajú do hrobky, kde sa po odznení účinku uspávajúceho lektvaru má prebudiť. Zaujímavosťou je, že s motívom takéhoto uspávajúceho lieku sa stretávame už v antickom Grécku u dramatika Xenofonta z Efezu v 2. storočí nášho letopočtu. Ale vráťme sa k nášmu príbehu.

Zrekapitulujeme si to - plán je, že si Júliu po jej zobudení z omámenia Romeo z hrobky tajne odvedie a začnú nový život v inom meste. Lorenzo posla Romeoovi do susedného mesta Mantova o tomto pláne správu, ten však tento kľúčový odkaz – nedostane.

Od svojho sluhu sa Romeo dozvedá, že Júlia je mŕtva. V hlbokom zármutku sa vracia do Verony, kupuje si jed, ktorým sa chce otráviť a skonáť pri Júlii. Aby toho nebolo málo, v hrobke objaví nešťastného Parisa, ktorý bdie pri zdanlivo mŕtvej Júlii. Ich stretnutie sa premení na zápas a Paris v súboji zomiera. Zúfalý Romeo pristupuje k nehybnej Júlii.

Činoherný výstup č. 11: Hrobka – Romeo, Júlia

ROMEO Na prahu smrti bývajú vraj ľudia veselí. Vraj sa tomu hovorí posmrtný záblesk. Vidím azda ja ten záblesk teraz? Láska! Žena moja! Smrť vysala tvoj sladký dych, no ani vlas neskrivila tvojej kráse, ktorej zástava hrdo červenie sa z tvojich pier a líc – smrť tam nedokázala vyvesiť svoju sivú zástavu. Prečo, Júlia, si taká krásna? Či je zaľúbená do teba aj tá smrť, čo telo nemá? Pri tebe i ja nájdem večný pokoj a z tela, ktoré svet už unavil, konečne navždy strasiem kliatbu hviezd. Na teba láska! (*pije*)

Lekárnik mal pravdu - ten jed je rýchly. Smrť je ako bozk.

(*padne*)

JÚLIA Láskový otče! Kde mám manžela? Rozpomínam sa, kde som mala byť – áno, som tu. Kde je môj Romeo?

Milý môj, vidím, fľaštičku máš v dlani. Jed pomohol ti do nebeskej brány.

Egoista! A nenechal si ani kvapôčku, čo by pomohla aj mne! Na perách azda.

Zbozkávam ju z nich. Vylieči ma a pomôže zomrieť.

(*bozkáva Romea*)

Pery máš ešte teplé.

Už sú tu. Musím konať. Šťastná dýka! Tu nájdí pošvu! V srdci zhrdzavej!

(prebodne sa a padne)

Hudba č. 9 Death of Juliet 05:00 (SUITE No. III)

Moderátorský vstup č. 14:

Obeť Romea a Júlie nebola márna. Členovia rodín Montekovcov a Kapuletovcov v hlbokom sebauvedomení pochopia, že z ich vzájomnej nenávisti nakoniec vzišlo iba nešťastie a utrpenie. Rody Kapuletovcov a Montekovcov sa nad telami svojich potomkov konečne zmieria. Nad obeťami ľudskej nenávisti postavia spoločne pomník, pripomínajúci nešťastných milencov, ktorí zomreli pre ich nezmieriteľnosť. Ich príbeh však nikdy neumrie, lebo žijú v ňom.

Činoherný výstup č. 12: Knieža

KNIEŽA Pochmúrny mier nám tento úsvit dal – aj slnko skrýva za závoj svoj žiaľ.
Podme už. Čakajú nás rozhodnutia. Nevinným patrí milosť, vinným putá.
Naveky najsmutnejší! Taký je ten príbeh Romea a Júlie.

Moderátorský vstup č. 15 – Epilóg

Milí priatelia, ocitli sme sa na konci nášho krásne smutného príbehu, spracovaného v diele Williama Shakespearea. V tejto chvíli sa s vami rozlúčime nádhernou hudbou Sergeja Prokofieva, v ktorej príbeh Romea a Júlie oživa.

Predtým mi dovoľte vysloviť poďakovanie. Ďakujeme za podporu všetkým, vďaka ktorým sme mohli pre vás toto podujatie vytvoriť: generálnemu partnerovi a spoluorganizátorovi Bratislavskému samosprávnemu kraju, hlavnému partnerovi a spoluorganizátorovi RTVS, Symfonickému orchestru Slovenského rozhlasu a ďalším partnerom, ktorými sú Slovenské národné divadlo, Slovenský ochranný zväz autorský a Divadlo Astorka. Dnešné predstavenie sa uskutočnilo pod záštitou predsedu Bratislavského samosprávneho kraja a pod záštitou Ministra kultúry Slovenskej republiky .

Dost' bolo slov, nakoniec nech prehovorí hudba.

Hudba č.10 The Montagues and Capulets 04:00 (SUITE No. II)
